

BỘ CÔNG THƯƠNG CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: **10 71 1** /BCT-KH
V/v trả lời chất vấn của
Đại biểu Quốc hội Lê Đắc
Lâm

Hà Nội, ngày 07 tháng 11 năm 2012

Kính gửi:

- Đại biểu Lê Đắc Lâm; ...
 - Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Bình Thuận;
 - Trưởng đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Bình Thuận.
- (Thông qua Đoàn thư ký kỳ họp)

Bộ Công Thương nhận được chất vấn của Đại biểu gửi tới theo Văn bản số 42/SYCV-KH4 ngày 30 tháng 10 năm 2012 của Vụ Công tác đại biểu-Văn phòng Quốc hội với nội dung như sau:

Kỳ họp thứ 3 - Quốc hội khoá XIII, tôi có chất vấn và Bộ trưởng đã trả lời, khẳng định hiện nay chưa có lợi ích nhóm trong việc điều hành giá xăng dầu.

Qua kiểm điểm theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 (khoá XI), tôi đề nghị Bộ trưởng cho biết rõ hơn trách nhiệm của Bộ Công Thương trong việc điều hành giá xăng dầu thời gian tới, có vì "lợi ích nhóm", vì độc quyền doanh nghiệp hay không?

Bộ Công Thương xin được trả lời Đại biểu như sau:

Hiện nay, kinh doanh xăng dầu được điều chỉnh bởi Nghị định số 84/2009/NĐ-CP ngày 15 tháng 10 năm 2009 của Chính phủ và các quy định khác của pháp luật có liên quan. Phù hợp với chức năng quản lý nhà nước được Chính phủ phân công, trách nhiệm bộ, ngành, địa phương về quản lý kinh doanh xăng dầu được quy định tại Điều 29 Nghị định 84 nêu trên.

Theo đó, tại khoản 2 Điều 29 của Nghị định số 84/2009/NĐ-CP, Bộ Tài chính có trách nhiệm "*kiểm tra, giám sát thương nhân đầu mối thực hiện các quy định tại Điều 26 và Điều 27 Nghị định này*" (Điều 26. Quỹ Bình ổn giá; Điều 27. Giá bán xăng dầu). Nguyên tắc quản lý giá bán xăng dầu được quy định rõ tại Điều 27 của Nghị định số 84/2009/NĐ-CP, theo đó "*giá bán xăng dầu được thực hiện theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước*" (điểm a khoản 1 Điều 27).

Với tư cách là cơ quan phối hợp với Bộ Tài chính trong công tác điều hành giá xăng dầu nhằm bảo đảm nguồn cung, ổn định hệ thống phân phối, Bộ Công Thương xin giải trình thêm, như sau:

1. Về vấn đề "lợi ích nhóm" trong điều hành giá xăng dầu

- Việc điều hành kinh doanh xăng dầu nói riêng và điều hành kinh tế - xã hội nói chung phải tuân thủ đúng quy định của pháp luật hiện hành, do đó

không thể vì lợi ích của một đơn vị nào, cá nhân nào mà phải vì lợi ích chung của toàn xã hội.

- Đến nay, có 12 doanh nghiệp đầu mối kinh doanh xăng dầu thuộc nhiều thành phần kinh tế khác nhau, thuộc nhiều bộ, ngành, địa phương quản lý; trong đó có doanh nghiệp trước đây thuộc quyền quản lý của Bộ Công Thương (Tổng công ty Xăng dầu Việt Nam - Petrolimex nay chuyển thành Tập đoàn Xăng dầu Việt Nam), có doanh nghiệp thuộc quyền quản lý của Thủ tướng Chính phủ (Tập đoàn Dầu khí Việt Nam), có doanh nghiệp thuộc Bộ Quốc phòng (Công ty Xăng dầu Quân đội), có doanh nghiệp trực thuộc Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh (Công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên Dầu khí Thành phố Hồ Chí Minh - Saigon Petro), có doanh nghiệp thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh (Công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên Thương mại Dầu khí Đồng Tháp- Petimex), có các doanh nghiệp ngoài quốc doanh (Công ty cổ phần Lọc hóa dầu Nam Việt, Công ty cổ phần Hóa dầu Quân đội, Công ty trách nhiệm hữu hạn Vận tải thủy bộ Hải Hà...). Do tính chất đa dạng về sở hữu và quản lý như vậy, không có căn cứ để hình thành “lợi ích nhóm” trong điều hành giá xăng dầu.

- Vì lợi ích xã hội, trong năm 2011, để phục vụ mục tiêu ổn định kinh tế vĩ mô, kiềm chế lạm phát, bảo đảm an sinh xã hội, theo quy định của Nghị định 84, các doanh nghiệp đầu mối kinh doanh xăng dầu đã tham gia bình ổn giá xăng dầu theo yêu cầu của cơ quan quản lý nhà nước. Kết quả các doanh nghiệp này trong năm 2011 đang bị lỗ khoảng 5.000 tỷ đồng, đến nay vẫn chưa được bù đắp.

- Có dư luận cho rằng Petrolimex có vị trí thống lĩnh, lại được quyền tự định giá xăng dầu mà không có cơ quan quản lý nhà nước nào kiểm tra, xử lý; từ đó cho rằng có “lợi ích nhóm” trong điều hành giá xăng dầu. Giải thích điều này liên quan đến nội dung độc quyền được trình bày dưới đây.

2. Về vấn đề độc quyền

2.1. Về quyền định giá trong kinh doanh xăng dầu

- Nguyên tắc quản lý giá bán xăng dầu được quy định rõ tại Điều 27 của Nghị định 84, theo đó “*giá bán xăng dầu được thực hiện theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước*” (điểm a khoản 1 Điều 27).

- Trong điều kiện bình thường, doanh nghiệp đầu mối tính toán, điều chỉnh giá bán lẻ xăng dầu nhưng theo nguyên tắc, trình tự, cơ cấu, định mức... được quy định tại Nghị định 84; Liên Bộ Tài chính - Công Thương giám sát, hậu kiểm và xử lý nếu vi phạm.

- Khi cần bình ổn hoặc phục vụ cho mục tiêu ổn định kinh tế vĩ mô, kiềm chế lạm phát, Liên Bộ thực hiện quyền định giá (nhưng vẫn bảo đảm nguyên tắc quy định tại Điều 27). Doanh nghiệp có trách nhiệm tham gia bình ổn giá theo quy định của pháp luật hiện hành và được bù đắp lại những chi phí hợp lý khi tham gia bình ổn giá.

Như vậy, Nhà nước không thả nổi để doanh nghiệp tự quyết định giá bán xăng dầu một cách tùy tiện mà có sự quản lý rất chặt chẽ.

2.2. Quy định của pháp luật về độc quyền

- Điều 12 Luật Cạnh tranh 2004 quy định: doanh nghiệp được coi là độc quyền nếu không có doanh nghiệp nào cạnh tranh về hàng hóa, dịch vụ mà doanh nghiệp đó kinh doanh trên thị trường liên quan.

- Điều 11 Luật Cạnh tranh 2004 quy định: doanh nghiệp được coi là có vị trí thống lĩnh nếu có thị phần từ 30% trở lên trên thị trường liên quan hoặc có khả năng gây hạn chế cạnh tranh một cách đáng kể; nhóm doanh nghiệp được coi là có vị trí thống lĩnh nếu có thị phần từ 50% trở lên trên thị trường liên quan (đối với 2 doanh nghiệp), 65% trở lên (đối với 3 doanh nghiệp), 75% trở lên (đối với 4 doanh nghiệp) nếu cùng hành động nhằm gây hạn chế cạnh tranh...

2.3. Thực tiễn của thị trường xăng dầu

- Nếu như trước đây, do lịch sử để lại, thị phần xăng dầu tiêu thụ trong nước của Tập đoàn Xăng dầu Việt Nam (Petrolimex) là chủ yếu thì càng về sau, đã có sự thay đổi đáng kể về thị phần.

Tính đến hết 9 tháng đầu năm 2012, Petrolimex chỉ chiếm khoảng 50%, Tổng công ty Dầu Việt Nam - PV Oil từ khoảng 13% (năm 2008) lên khoảng 16,4% (năm 2011), Tổng công ty thương mại xuất nhập khẩu Thanh Lễ tăng thị phần từ khoảng 1,8% (năm 2008) lên khoảng 5,7% (năm 2011)... Đồng thời, cũng có những doanh nghiệp đầu mối bị giảm thị phần tiêu thụ xăng dầu nội địa, như Công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên Dầu khí Thành phố Hồ Chí Minh - Saigon Petro từ khoảng 7,8% (năm 2008) xuống còn khoảng 5,9% (năm 2011), Tổng công ty Xăng dầu Quân đội từ khoảng 5,8% (năm 2008) xuống còn 2,2% (năm 2011), Tổng công ty Hàng hải Việt Nam từ khoảng 1,2% (năm 2008) xuống còn 0,3% (năm 2011)... Có thể thấy thị trường xăng dầu đang trên con đường tiến đến cạnh tranh.

- Chiếu theo quy định của pháp luật về cạnh tranh, với thị phần của các doanh nghiệp nêu trên, thì Petrolimex thuộc loại doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh; nhóm các doanh nghiệp Petrolimex, PV Oil, Saigon Petro thuộc nhóm các doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh.

- Cũng theo tinh thần của pháp luật hiện hành, các doanh nghiệp Việt Nam thuộc mọi thành phần kinh tế, nếu có thể đáp ứng đủ điều kiện, thì có thể đăng ký trở thành doanh nghiệp đầu mối kinh doanh xăng dầu.

- Trong trường hợp này, doanh nghiệp vẫn tồn tại và hoạt động bình thường, nhưng nếu có hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường sẽ bị xử lý theo quy định của pháp luật. Trong các hành vi lạm dụng có hành vi thỏa thuận giá bán hoặc áp đặt giá bán. Tuy nhiên, Petrolimex cũng như nhóm

doanh nghiệp nêu trên chưa bao giờ được quyền tự định giá (theo đúng nghĩa) như phân giải trình trên đây.

Như vậy, quy định của pháp luật hiện hành đã có đủ công cụ để quản lý, khống chế, xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh để thỏa thuận hoặc áp đặt giá bán.

Bộ Công Thương xin cảm ơn Đại biểu và Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Bình Thuận đã quan tâm đến vấn đề trên./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Chủ nhiệm Văn phòng Quốc hội;
- Bộ trưởng, Chủ nhiệm VPCP;
- Vụ Công tác đại biểu-Văn phòng Quốc hội;
- Lãnh đạo Bộ;
- Vụ TTTN, Cục QLCT;
- Lưu: VT, KH (2b).

BỘ TRƯỞNG

Vũ Huy Hoàng